

## EKO TURİZM DESTİNASYONU OLARAK BULDAN

**Ümmühan YILMAZ**

*Gazi Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği Eğitimi Anabilim Dalı*

### **Özet:**

Dünya çapında meydana gelen siyasi, ekonomik, teknolojik birçok gelişmeye paralel olarak kişilerin turizm faaliyetine katılma eğilimleri de değişmektedir. Turizm anlayışı deniz-kum-güneş üçlüsünden uzaklaşarak, eğitim-eğlence-çevre üçlüsünü içeren sürdürülebilir turizme doğru yol almaktadır. Bu anlayış turizm faaliyetlerini çeşitlendirerek turizmi daha uzun bir zamana yaymayı esas almaktadır. Bu bağlamda ortaya çıkan kavramlardan biri de “ekoturizm” kavramıdır. Uluslar arası Ekoturizm Topluluğu TIES (The International Ecotourism Society); “Ekoturizm, çevreyi koruyan ve yerel halkın refahını gözeten, doğal alanlara karşı duyarlı seyahattir.” olarak tanımlamıştır.

Bu çalışmanın amacı, alternatif turizm türü olarak adlandırabileceğimiz doğaya yönelik turizm olan ekoturizm kapsamında yer alan, yayla turizmi, dağ-doğa yürüyüşü (trekking), sportif olta balıkçılığı, bisiklet turizmi, atlı doğa yürüyüşü, kamp-karavan turizmi, av turizmi, foto safari, kuş gözlemciliği (ornitoloji), botanik (bitki inceleme) turizmi, paraşütle atlayış gibi turizm faaliyetlerinin Buldan İlçesi’nde de yapılabileceği ortaya konularak, ilçeye günübirlik seyahatler şeklinde gelen turist kitlesinin kalış süresinin uzatılmasına ve dolayısıyla, ilçenin sosyal ve ekonomik açıdan kalkınmasına katkı sağlamaktır. Çalışma, literatür araştırmasıyla birlikte, ilgili kurum ve kuruluşlarla görüşmeler yapılarak ortaya konmuştur. İçeriğinde sürdürülebilir turizm, ekoturizm ve alternatif turizm türleri ele alınmış, Buldan ve çevresindeki uygulama alanları belirtilmiştir.

Bu çalışmanın , Buldan’ın mevcut doğal kapasitesiyle gelecekte önemli bir doğa turizmi çekim merkezi olması konusuna ışık tutacağı inancındayım.

**Anahtar Kelimeler:** Sürdürülebilir turizm, ekoturizm, alternatif turizm türleri

## Giriş

Dünyada turizm faaliyetlerine katılan bireylerin tercihlerindeki değişimler ülke yönetimleri tarafından mutlaka dikkate alınmalıdır. Günümüzde kitle turizminden çok özel ilgi turizmine yöneliş görülmektedir. Bunu göz ardı etmek mümkün değildir. Ülkemiz kitle turizminin yanında, doğa turizmi potansiyeli olarak da eşsiz bir ülkedir. Bu bağlamda doğa turizmi potansiyeline sahip yörelerimizi ortaya çıkarmak ve buralarda çevreye duyarlı bir şekilde alternatif turizm türlerinin geliştirilmesine önem vermek şüphesiz faydalı olacaktır.

## 1. Sürdürülebilirlik ve Ekoturizm

### 1.1. Sürdürülebilirlik

1992 Rio Konferansı ile gündeme gelen “sürdürülebilir kalkınma” kavramı, tüm sektörlerin kendi iş kollarında “sürdürülebilirlik” faaliyetlerini şekillendirmeleri gereğinin altını çizmektedir. Sürdürülebilir kalkınmanın, çevresel değerler üzerinde bir olumsuz etkiye sebep olmadan, ekonomik kalkınmanın devam ettirilmesini özellikle vurguladığı göz önünde bulundurularak, sürdürülebilir turizm ; *“sektörü besleyen doğal çevre ve insan kaynaklarını olumsuz yönde etkilemeden, turizm kapasitesini ve turizm ürünlerinin kalitesini arttırmak”* olarak tanımlanabilmektedir.<sup>1</sup>

Deniz-kum-güneş üçgeni son yıllarda dünyada meydana gelen gelişmelerle birlikte yerini daha çok doğaya yönelik sürdürülebilir turizm çeşitlerine bırakmaktadır.

Bu yeni turizm anlayışı, maksimum kâr sağlamak isteyen kitle turizmi yerine, bireysel veya daha küçük gruplar halinde gelecek turistleri çekmeyi, turizm aktivitelerini çeşitlendirerek, turizmi daha uzun zamana yaymayı ve turizmin farklı mekanlara uygulanmasını tercih eden bir niteliğe sahiptir.<sup>2</sup>

Birleşmiş Milletler 1992 yılında 179 ülke başkanının katılımı ile “Çevre ve Kalkınma” konferansını gerçekleştirmiştir. Bu toplantının çıktısı olan Gündem 21(21. Yüzyılın Gündemi) küresel bir çağrı niteliği taşımaktadır. Türkiye’nin de altına imza attığı bu antlaşma sonucunda, 1998’ den itibaren “Yerel Gündem 21” oluşumu ülkemiz genelinde yayılmaya başlamıştır. Bugün 47 ilimizde başarı ile uygulamalar devam etmekte olup, yerel düzeyde halk, çevre ve sürdürülebilirlik bilinci ile tanıştırılmıştır.<sup>3</sup>

Buldan, çok eski tarihlerden günümüze kadar dokuma sektöründe önemli bir yere sahiptir. Bunun bilincinde olan turist grupları, gününbirlik seyahatler şeklinde dokuma ürünlerimizi satın alma amacıyla ilçemizi ziyaret etmektedir. Bu seyahatlerin gününbirlik değil de daha uzun bir sürece yayılması şüphesiz ilçemizin sosyal ve ekonomik açıdan kalkınmasına katkı sağlayacaktır. Misafirlerin kalış sürelerinin uzatılması ancak alternatif turizm türlerinin ilçemizde uygulanabilirliğinin sağlanmasıyla mümkündür.

<sup>1</sup> AKIŞ, S.(1999), “Sürdürülebilir Turizm ve Türkiye”, Anatolia, Yıl:10, Mart-Haziran,s.37

<sup>2</sup> BAKIRCI,M.( 2002),”Ekoturizm” II.Turizm Şurası Bildirileri, 2.Cilt, s.243

<sup>3</sup> ÖZTÜRK, S.( 2002),”Ekoturizm Destinasyonu Olarak İznik” II.Turizm Şurası Bildirileri, 2.Cilt,s.238

## 1.2. Ekoturizm

Uluslar arası Doğa Koruma Birliği'nin tanımına göre ekoturizm, doğayı ve kültürel kaynakları anlayarak korumayı destekleyen, düşük ziyaretçi etkisi olan ve yerel halka sosyo-ekonomik fayda sağlayan, bozulmamış doğal alanlara çevresel açıdan sorumlu seyahat ve ziyaretir.<sup>4</sup> Doğal ve kültürel kaynakları tahrip etmeyen, çevreyi ön plana alarak kalkınmayı hedefleyen sürdürülebilir kalkınmanın turizme yansımaları olan ekoturizm;günümüz rekreasyonel turizm kaynaklarının, çevreye saygı ve duyarlılığının artırılması yoluyla gelecek nesillere tahribatsız ya da mümkün olan en az tahribatla aktarımını hedefleyen, ölçülü, çevreye duyarlı ve saygılı bir turizm politikasıdır.<sup>5</sup> Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 1998 yılı kararıyla 2002 Yılına "Dağlar Yılı" ve WTO- 2000 yılı kararıyla "Ekoturizm Yılı" ilan etmiştir.

Uluslar arası ekoturizm yılı çerçevesinde Dünya Turizm Örgütü tarafından Almanya, Kanada, İspanya, İtalya ve İngiltere'de yapılan araştırmalarda; ekoturizm pazarındaki turist profili 30-59 yaş arası, yüksek gelir sahibi ve yüksek eğitilmiş, gastronomi ve kültüre ilgi duyan kişiler olarak belirlenmiştir.<sup>6</sup>

Dünya Turizm Örgütü ekoturizmin amaçlarını şöyle belirlemiştir<sup>7</sup>:

- Turizmin doğal ve geleneksel çevreye verdiği tahribatın en alt düzeye indirilmesi
- Turistlere ve yerel halka, doğanın ve geleneksel sosyo-kültürel çevrenin korunmasına yönelik eğitim verilmesi
- Turizmin yerel halkın ihtiyaçlarını karşılayan, yerel yönetim ve halkla işbirliği içinde gelişen sorumlu bir ticaret olarak özendirilmesinin sağlanması
- Koruma kapsamındaki doğal ve sosyo-kültürel alanların yönetimi için kaynak ayrılması
- Turizmin negatif etkisinin en alt düzeye indirilmesi amacıyla, sosyo-kültürel ve doğal çevreye yönelik uzun vadeli takip ve değerlendirme programlarının desteklenmesi
- Turizmin, yerel halkın geçimine katkıda bulunmasını sağlayacak şekilde geliştirilmesinin temini
- Turizmin gelişiminin yörenin sosyal ve çevresel kapasitesini artıracak şekilde gelişmesinin temini
- Çevreyle uyumlu, doğal ve geleneksel sosyo-kültürel yaşamla iç içe geçen, yöresel bitki ve yaban hayatını koruyan turizmin altyapı yatırımlarının gerçekleştirilmesi

<sup>4</sup> KURDOĞLU, D.( 2001), " Koruma Alanları ve Ekoturizm Karadeniz Bölgesi Açısından İrdelenmesi", Türkiye Ormancılar Derneği Yayını, Orman ve Av, sayı:4,s.4

<sup>5</sup> ALÇITEPE,E.( 2002), "Spil Dağı Mili Parkının Ekoturizm Açısından Önemi", II. Turizm Şurası Bildirileri, 2.Cilt,s.289-294

<sup>6</sup> [www.turizm.gov.tr](http://www.turizm.gov.tr)

<sup>7</sup> [www.world-tourism.org](http://www.world-tourism.org)

## 2. Ülkemizdeki Ekoturizm Faaliyetleri

Türkiye’de turizm çeşitlendirilmesi, ülke sathına ve 12 aya yaygınlaştırılması politikası doğrultusunda, çeşitli yörelerimizin turizm potansiyelinin belirlenmesi, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi çalışmaları sürdürülmektedir. Bu doğrultuda Turizm Bakanlığı tarafından yapılan turizmin çeşitlendirilmesi projeleri şöyledir<sup>8</sup>:



Bu bağlamda ekoturizm başlığı altında görülen bu turizm türlerinden birçoğunun yörede uygulanabilirliğinin sağlanması, yörenin mevcut potansiyeli bakımından mümkündür.

## 3. Buldan’ın Ekoturizm Açısından Yeri ve Önemi

İlçemizin içinde barındırdığı kültürel ve doğal değerler alternatif turizm türlerine en iyi cevap verebilecek yapıdadır. Bu nedenle ülke turizmine katkı sağlayabilecek ilçemizin göz ardı edilmeyeceği kanaatindeyim.

### 3.1. Buldan İlçesinin Turizm Açısından Pozitifleri

- Buldan, tarihinden gelen dokuma kültürüyle ülke içinde ve dışında önemli bir yere sahiptir. Yerli ve yabancı turistler ilçeyi dokuma ürünlerini satınalma amaçlı ziyaret etmektedir. Bu dikkate alındığında ilçenin belli oranda turist potansiyeli mevcuttur.

<sup>8</sup> ERDOĞAN, N.( 2003), Çevre ve Ekoturizm, Erk Yayınevi, Ankara ,s.107

- Belediyenin çevre master planıyla ilgili girişimleri sürmektedir.
- Belediye tarafından koruma amaçlı imar planı çalışması yapılmış ve 100'e yakın bina, çeşme ve cami tescilli kültür varlığı kapsamına alınmıştır.
- Aydın Dağları eteklerinde 750 metre rakımda kurulmuş ve yıllık ortalama 725 mm yağış alan Buldan ve çevresinde 1200 metrenin üzerinde yaylalar,yoğun orman bitki örtüsü ve derelerin, kaynakların, vadilerin oluşturduğu farklı mikro-klimaların sağladığı zengin bir bitki örtüsü olduğu bilinmektedir.<sup>9</sup> Hem Akdeniz hem de karasal iklim özelliklerini görmek mümkündür.Bu özellikleriyle doğa turizmi için mükemmel bir yöredir.
- Buldan ilçe sınırları içerisinde 1100-1200 metrede yer alan Yayla Gölü önemli bir sulak alandır ve birçok kuş türünü ve endemik bitki türlerini barındırmasıyla kuş gözlemlene ve bitki inceleme turizmi açısından uygundur.
- Buldan'ın coğrafi konumu ve iklim özellikleri göz önüne alındığında , yayla turizmi, doğa yürüyüşü(trekking), bisiklet turizmi, atlı doğa yürüyüşü, kamp-karavan turizmi, paraşütle atlama gibi doğaya yönelik turizm türleri açısından idealdir.
- İlçe halkının tarihinden gelen misafirperverliğini hala koruduğu için, turizme bakış açısı olarak olumlu bir yapıya sahip olduğu gözlemlenebilir.
- Pamukkale gibi dünyada benzeri olmayan bir turist çekim merkezine yakın bulunmaktadır.
- Buldan'ın tanıtımıyla ilgili olarak, belediyenin de katkılarıyla çeşitli televizyon programı çekimleri yapılmıştır. Bu ulusal ve uluslar arası tanıtım açısından önemli bir gelişmedir. Bunun yanında seyahat acenteleri ve tur operatörlerini bilgilendirme amaçlı broşür basılıp gönderilmeli, dokumacılıkla birlikte yapılabilecek alternatif turizm türlerine de yer verilmelidir. Fuarlarda mutlaka ilçeyi temsil edecek görevliler ve ürünlerimiz yer almalıdır. Bunlardan en önemlisi de insan unsurudur. Memleketimizden gönderdiğimiz her memnun turist, sayısı artarak bir sonraki dönem geri gelecektir.
- Türkiye Bilimler Akademisi Türkiye Kültür Sektörü (TÜBA-TÜKSEK) tarafından önerilen Türkiye kültür varlıkları envanter çalışması kapsamında pilot bölge olarak seçilen Buldan (Denizli) alan çalışması 1-15 Eylül 2001 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.<sup>10</sup> Gerçekleştirilen etnobotanik projesi de bu çalışmayı tamamlayıcı niteliktedir.
- Her yıl düzenlenen Kültür ve El Sanatları Festivali kapsamında birçok kitleye ulaşılmakta ve bu bağlamda ilçe tanıtımına katkı sağlanmaktadır.

### 3.2. Turizm Konusunda Gelişmeyi Engelleyici Faktörler ve Çözüm Önerileri

- Yayla gölünün sit alanı kapsamında olması nedeniyle salla gezinti, sportif olta balıkçılığı gibi bazı turizm türlerine yer verilmesi, ekolojik dengenin de bozulması açısından sakıncalıdır. Ancak bu dengeyi bozmadan yapılabilecek turizm faaliyetleri de mevcuttur. Örneğin, kuş gözlemlene kuleleri yapılarak,

<sup>9</sup> ÇELİK,A.( 1995), "Aydın Dağları'nın Flora ve Vegetasyonu ", Yayınlanmamış Doktora Tezi,Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü,Biyoloji Ana Bilim Dalı,İzmir.

<sup>10</sup> BATUR,A.;AĞIR,A.( 2002),"TÜBA-TÜKSEK Buldan(Denizli) Kentsel Kültür Varlıkları Envanter Çalışması", TÜBA-TÜKSEK Yayınları,1/2,s.9

kuş gözlemlene turizmi, foto safari, göl çevresinde yürüyüş, yayla köylerine bisiklet turları yapılabilir. Ayrıca ilçe dağlık bir yapıya sahip olduğundan, yaylada ve bazı köylerde hava sporları düzenlenebilir.

- Turizm belgeli konaklama tesisi mevcut değildir. Dünyada gelişen yeni turizm ve konaklama tercihleri göz önüne alındığında doğa turizmini tercih eden bireyler, konaklama ihtiyaçlarını da doğal ortamlarda karşılamak istemektedirler. Bu nedenle büyük beton yığınları yerine, kültürel ve doğal dokuya uygun, birer ailenin konaklayabileceği, ahşap, Buldan dokumalarıyla bezenmiş dağ evleri kurmak daha etkili olacaktır.
- Köylerin turizm potansiyelleri değerlendirilerek turizm desteğinin sağlanmasına çalışılmalıdır.
- Buldan'da ilçe turizm müdürlüğü faaliyete geçmelidir. Turizm bürosu yapılmalıdır. Otantik evlerimizden biri restore edilerek bir turizm bürosu olarak düzenlenebilir.
- İlçe halkı ve esnafı turizm konusunda bilinçlendirilmelidir. Halkın turizme bakış açısıyla ilgili bilimsel çalışmalar yapılmalı, halk eğitim merkezi, belediye ve derneklerin de katkılarıyla turizm eğitime yer verilmeli, halkın katıldığı sosyal aktivitelerin içerisinde turizm bilinçlendirmesi de yer almalı, bireyler eğlenerek öğrenebilmelidir. Konferans, panel gibi çalışmalar bireylere sıkıcı gelebilmektedir.

#### 4. Sonuç

Buldan'ın ekoturizm potansiyeli göz önüne alınarak aday yöre konumuna getirilmelidir. Dünya çapında meydana gelen turistik tercihlerdeki değişimlere paralel olarak Buldan'ın bu yöndeki mevcut kapasitesi göz ardı edilemez. Turistik faaliyete katılanlar artık doğal ortamlarda vakit geçirmek, temiz hava solumak, doğal bozulmamış ortamlarda konaklamak istemektedirler. Ekoturizmden optimum düzeyde fayda sağlamak için öncelikle alternatif turizm faaliyetleri, doğal dengeyi bozmayacak şekilde düzenlenmelidir. Bununla birlikte yerel halk bu konuda bilinçlendiğinde değişimlere ve turistlerin yöreye ziyaretlerine direnç minimum düzeyde olacaktır. Ekoturizm sayesinde turistlerin kalış süreleri uzayacak , sosyal ve ekonomik açıdan ilçede bir hareketlilik oluşacaktır. Buldan'ın ekoturizm yönünde destek bulacağına ve ülke turizmine katkı sağlayacağına inancım sonsuzdur.

#### Kaynakça

AKIŞ, S. (1999),“Sürdürülebilir Turizm ve Türkiye”, Anatolia, Yıl:10, Mart-Haziran, sayı:37

ALÇITEPE,E.( 2002),”Spil Dağı Mili Parkının Ekoturizm Açısından Önemi”, II. Turizm Şurası Bildirileri, 2.Cilt

BAKIRCI,M.( 2002 ),”Ekoturizm” II.Turizm Şurası Bildirileri, 2.Cilt

BATUR,A.;AĞIR,A.( 2002),”TÜBA-TÜKSEK Buldan(Denizli) Kentsel Kültür Varlıkları Envanter Çalışması”, TÜBA-TÜKSEK Yayınları,1/2

ÇELİK,A.( 1995), “Aydın Dağları’nın Flora ve Vejetasyonu ”, Yayımlanmamış Doktora Tezi,Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü,Biyoloji Ana Bilim Dalı,İzmir

ERDOĞAN, N.( 2003),” Çevre ve Ekoturizm”, Erk Yayınevi, Ankara,s.107

KURDOĞLU, D.( 2001),” Koruma Alanları ve Ekoturizm Karadeniz Bölgesi Açısından İrdelenmesi”, Türkiye Ormancılar Derneği Yayını, Orman ve Av, sayı:4

ÖZTÜRK, S.( 2002),”Ekoturizm Destinasyonu Olarak İznik” II.Turizm Şurası Bildirileri, 2.Cilt

Buldan Belediyesi  
Buldan Doğal Hayatı ve Kültürü Koruma Derneği  
Buldan Güzelleştirme ve Turizm Derneği

[www.turizm.gov.tr](http://www.turizm.gov.tr)  
[www.world-tourism.org](http://www.world-tourism.org)